

Национален план за възстановяване и устойчивост – кратко представяне

Основната цел на Плана за възстановяване и устойчивост е да способства икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемията. В преследването на тази цел са групирани набор от мерки и реформи, които да имат съществен принос към възстановяването на потенциала за растеж на икономиката и да го развият, като осигурят устойчивост на негативни външни въздействия. Това ще позволи в дългосрочен план постигането на стратегическата цел за конвергенция на икономиката и доходите до средноевропейските. Същевременно, Планът полага основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката, в контекста на амбициозните цели на Зелената сделка.

В условията на висока степен на несигурност, породена от пандемията от COVID-19 и войната в Украйна, основни задачи на правителството са ограничаването на последиците от тези два проблема. Настоящата ситуация изисква целенасочени мерки, чието ефективно изпълнение е от ключово значение за запазване на икономическия потенциал и конкурентоспособността на икономиката.

В краткосрочен план правителствената политика е насочена към повишаване на устойчивостта на националната здравна система и смекчаване на социално-икономическите последици чрез мерки за подкрепа на предприятията и заетостта, както и за гарантиране на подходящи безопасни условия на труд с оглед възобновяването на икономическата дейност.

Остротата на някои от нововъзникналите проблеми налага както търсене на допълнителни краткосрочни решения, така и изместване напред във времето на някои от предвидените политики. Планът за възстановяване и устойчивост представя вижданията на правителството и обществото за начина, по който трябва да бъдат адресирани структурните проблеми в икономиката.

Планът предвижда комплекс от реформи и инвестиции, които осигуряват необходимото ниво на съгласуваност с успоредно планираните мерки в рамките на Кохезионната политика на ЕС – както по линия на допълнителното финансиране за програмния период 2014-2020 г. (REACT EU), така и в пакета от стратегически документи за следващия програмен период. Допълнителните усилия за преход към неутрална по отношение на климата икономика в контекста на амбициозните цели на Европейския зелен пакт, които ще бъдат финансирани през Механизма за справедлив преход на базата на Планове за справедлив преход, също следва да бъдат взети предвид.

Структура и цели на ПВУ

Съдеб	ПВУ финансиране	%	Общо публично и частно финансиране
ИНОВАТИВНА БЪЛГАРИЯ	3.4 млрд. лв.	25,3%	5.8 млрд. Лв
ЗЕЛЕНА БЪЛГАРИЯ	5.7 млрд. лв.	41,8%	8.6 млрд. лв.
СВЪРЗАНА БЪЛГАРИЯ	2.5 млрд. лв.	18,2%	3.6 млрд. лв.
СПРАВЕДЛИВА БЪЛГАРИЯ	2.0 млрд. лв.	14,6%	2.3 млрд. лв.

- Зелен преход и дигитална трансформация;
- Интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж
- Социална и териториална кохезия
- Здравна, икономическа, социална и институционална устойчивост
- Получаване на европейски пари срещу постигане на цели и резултати

1. ИНОВАТИВНА БЪЛГАРИЯ: НЕЗАВИСИМОСТ, СЪХРАНЯВАНЕ И НОВИ ИЗТОЧНИЦИ НА ЕНЕРГИЯ

- Образование и умения - 3 413 млн. лв. по МВУ
- Научни изследвания и иновации - 8 проекта;
- Интелигентна индустрия - 4 реформи.

Иновативна България цели повишаване на конкурентоспособността на икономиката и трансформирането ѝ в такава, базирана на знанието и интелигентния растеж. Най-много средства в плана за възстановяване са отделени за сектор енергетика: 41.8 % от общо всички средства. Правителството е разработило мерки, които позволяват на България да изпълни поетите ангажменти по зеления преход, без да става енергийно зависима от чужди източници. Условиата, поставени от Европа за намаляване на въглеродните емисии, могат да бъдат изпълнени без да се налага затваряне на мощности в Маришкия басейн. Необходимо е намаляване на пиковото енергийно потребление през нощта и зимата, като за изпълнението на тази цел в плана са предвидени серия от мерки.

Основен акцент се поставя върху изграждането на сериозен комплекс от батерии и на цяла инфраструктура, която да позволява съхранението на енергия. Предвижда се разгръщане на национална програма за саниране, включващо както многофамилни жилища, така и търговски и публични сгради, като се очаква обновяването на сградите да доведе до 30% подобрене в енергийната ефективност. Не на последно място в плана за възстановяване са заложили над 300 млн. лева за проучване на геотермалния потенциал на България и за изграждане на пилотна геотермална централа.

Иновативна България: бизнес, образование, наука

В сектор икономика се акцентира на развитието и подпомагането на малкия и средния бизнес. Именно това е първата точка, заложила в Плана за възстановяване – трансформация на икономиката с фокус върху МСП. Част от плана са проекти и реформи, свързани с технологична модернизация, киберсигурност и насочване към кръгова икономика.

Определени са:

- 260 млн. лв. грантове за технологична модернизация;

- 31 млн. лв. грантове за ИКТ и киберсигурност;
- 200 млн. лв. грантове на ВЕИ за собствено потребление;
- 180 млн. лв. грантове за кръгова икономика.

Иновациите в сферата на образованието са насочени към подобряване на образователната инфраструктура, като е **предвидено оборудването на над 2240 специализирани класни стаи** за наука и технически предмети. Предвидено е развитието на така наречените ***STEM центрове**, като тяхната основна идея се базира върху интердисциплинарния и приложен подход.

Предвидено е:

- Оборудване на над 2240 специализирани класни стаи за наука и технически предмети;
- Създаване на 4 научни центъра за развитие на STEM образованието в България;
- Повишаване на квалификациите на 39 000 учители в сферата на STEM обучението

Реформа на предучилищното, училищното образование и ученето през целия живот включва:

- Увеличаване на фокуса в системата за образование върху приложните компетентности, иновациите;
- STEM и развитие на когнитивните умения;
- Създаване на иновативни училища и разширяване на ученето в електронна среда;
- Нов стандарт за качество на образованието;
- Развитие на системите по признаване и валидиране на професионални умения.

В сферата на висшето образование и науката се очаква развитието на 9 изследователски университета, както и подобряването на взаимодействието между висшите учебни заведения, така че да се изгради цяла мрежа от изследователски университети.

Икономическо възстановяване и трансформация чрез наука и иновации включва:

- Развитие на до 9 изследователски университета;
- Финансиране на изследвания на МСП получили „Печат за върхови постижения“;
- 240 млн. лв. за мрежа от изследователски университети.

Модерно и ефективно здравеопазване

Основни приоритети на „Продължаваме промяната“ са застъпени в точките, изложени в ПВУ в сектор здравеопазване. Планирано е закупуването на 6 медицински хеликоптера, които да обхващат територията на цялата страна и да бъдат част от спешната медицинска помощ. Цялостно осъвременяване на Националната Система 112 ще доведе до по-бързо и адекватно обслужване в най-критични за пациента моменти.

Над 400 млн. лева са предвидени за осъвременяване на медицинската апаратура. Това включва изграждане на 10 центъра за мозъчно-съдови заболявания, високотехнологична апаратура за педиатрична грижа и за диагностика и лечение на онкологични заболявания. Въвеждането на електронно здравеопазване и изграждането на цялостна база данни за пациентите ще облекчи както медицинския персонал, така и пациентите.

2. ЗЕЛЕНА БЪЛГАРИЯ

Зелена България поставя фокус върху устойчивото управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, така че тези потребности да могат да продължат да бъдат удовлетворявани и в дългосрочен план. Тя включва:

- Нисковъглеродна икономика - 5 659 млн. лв.;
- Биоразнообразие - 12 проекта;
- Устойчиво селско стопанство - 13 реформи.

Енергийна ефективност

Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на сградния фонд, чрез:

- Финансиране на цялостно енергийно обновяване на многофамилни жилищни, търговски и публични сгради с до 100% субсидия с цел 30% подобрене на енергийна ефективност, вкл. чрез ЕСКО договори;
- Регламентиране на професионалното управление на етажната собственост и учредяването на банкова сметка на етажната собственост;
- Разработване на критерии за енергийна бедност.

Зелена енергия и сигурност

Изграждане на ВЕИ с батерии и инфраструктура за съхраняване на енергия, чрез:

- Въглищни мощности, вкл. в Маришкия басейн, няма да се затварят в рамките на Плана;
- Изграждане на ~600 МВ (общо 6000 МВч) батерии за сигурност на енергийната система, с управление от международна фин. Институция;
- Подкрепа за 1.4 ГВ мощности от ВЕИ със съхранение на енергия;
- ВЕИ за жилищни сгради за 10 хил. Домакинства.

Геотермална енергия

Проучвателни дейности и пилотен проект за геотермални мощности, чрез:

- Създаване на лаборатория за проучвания за геотермален потенциал;
- Проучвания за геотермален потенциал на 6 локации из цялата страна и потвърждаване на съществуващите залежи;
- Изграждането на пилотна геотермална централа за топло- и/или електроенергийно производство.

Зелен преход

Пакет реформи за спомагане на възобновяемата енергия

- Улеснени двустранни договори за ВЕИ енергия;
- Предпоставки за енергийни кооперативи;
- Облекчаване на административната тежест за изграждане на ВЕИ и батерии за собствена нужда;
- Нетни и интелигентни измервателни системи;
- Либерализация на енергийния пазар;
- Безплатен достъп до информация за измерванията на производство/потребление на електроенергия.

3. СВЪРЗАНА БЪЛГАРИЯ: ЦИФРОВА, ТРАНСПОРТНА И МЕСТНА СВЪРЗАНОСТ

Свързана България акцентира върху осигуряването на предпоставки за повишаването на конкурентоспособността и устойчивото развитие на районите на страната, каквито са подобряването на транспортната и цифрова свързаност, както и насърчаването на местното развитие, въз основа на специфичния местен потенциал.

- Цифрова свързаност - 2 469 млн. лв.;
- Транспортна свързаност - 12 проекта;
- Местно развитие - 10 реформи.

Модерни железници - 729 млн. лв.

Модернизиране на подвижния състав на ж.п. линиите:

- 42 електрически влака за крайградски линии в София, Пловдив и др.
- 20 бързи електрически влака за основни междурегионални направления в страната;
- 18 локомотива за маневрени дейности в депа;
- Модернизиране на бордовото сигнализационно оборудване на 108 съществуващи влака.

Цифрова инфраструктура - 527 млн. лв.

Широкомащабно разгръщане на цифрова инфраструктура:

- Повишаване на киберсигурността на администрацията във всички 265 общини;
- Изграждане на интернет мрежи с висок капацитет в малки населени места за 350 хил. Души;
- Изграждане на свръхскоростен интернет в 24 ВУЗ-а.

Български пощи - 101 млн. лв.

Дигитализация на Български пощи и предоставяне на комплексни услуги:

- Обновяване на 536 офиса на Български пощи;
- Изграждане на зарядни станции за електромобили на 100 туристически локации;
- Роля на пощенските офиси като „едно гише“ за административни услуги и издаване на документи;
- Пилотна система за дистанционни медицински услуги в 450 локации.

Устойчив транспорт

Стимулиране на електрическата мобилност и обществен транспорт

- Нов закон за електрическата мобилност със стимули на принципа „замърсителят плащ“ с цел достигане на общо 30 000 електромобила;
- Спомагане изграждането и свързването на минимум 10 000 нови зарядни станции чрез облекчени режими за изграждане и свързване;
- Хармонизиране на регулациите за наземния обществен транспорт и създаване на интегрирана Национална транспортна схема.

4. СПРАВЕДЛИВА БЪЛГАРИЯ: БОРБА С КОРУПЦИЯТА И УСТАНОВЯВАНЕ ВЪРХОВЕНСТВО НА ПРАВОТО

Справедлива България поставя специален фокус върху групите и лицата в неравносечно положение за постигане на по-включващ и по-устойчив растеж и

споделят просперитет за всички, както и с акцент върху изграждането на ефективни и отговорни публични институции, чувствителни към нуждите на бизнеса и потребностите на гражданите.

- Бизнес среда -1 977 млн. лв.;
- Социално включване - 25 проекта;
- Здравеопазване - 20 реформи.

Борба с корупцията

Ефективна борба с корупцията и отчетност на прокуратурата

- Разделяне на КПКОНПИ на разследващо антикорупционно звено и на звено за отнемане на незаконно придобито имущество;
- Временно назначаване на съдия като прокурор, при разследване на главния прокурор;
- Въвеждане на съдебен контрол върху отказ на прокурор да образува наказателно производство;
- Ограничаване на инхаус поръчките и на обществени поръчки без обявление и само с един кандидат.

Електронно управление - 213 млн. лв.

Разширяване на електронното управление

- Дигитализация на правосъдието;
- Въвеждане на е-здравеопазване диагностична база данни;
- Широкообхватна дигитализация на 86 000 000 страници регистрови данни и на аудиовизуални, музейни, библиотечни и архивни данни;
- Платформа за електронни административни услуги по устройство на територията, вкл. строителни разрешителни.

Медицинска апаратура - 456 млн. лв.

Иновативна болнична апаратура и центрове за мозъчно-съдови заболявания

- Изграждане на 10 центъра за мозъчно-съдови заболявания из цялата страна;
- Високотехнологична апаратура за 35 звена за педиатрична грижа и за 14 звена за диагностика и лечение на онкологични заболявания;
- Изграждане на високотехнологичен протонен център за лъчетерапия

Спешна помощ - 146 млн. лв.

Спешна медицинска помощ по въздух (HEMS) и развитие на Национална Система 112

- Закупуване на 6 медицински хеликоптера с цел обхващане на територията на страната за предоставяне на спешна помощ в златния час;
- Транспортиране на пациенти между болници;
- Центрове за комуникация 112 от следващо поколение с нови съвременни услуги, свързани в електронна мрежа с възможност за обмен на видео, данни, глас и текст в реално време.

„Планът за възстановяване превръща огромното предизвикателство, пред което сме изправени, във възможност не само чрез оказването на подкрепа за възстановяването, но и чрез инвестиране в нашето бъдеще: Европейската зелена сделка и цифровизацията ще стимулират заетостта и растежа, устойчивостта на нашите общества и доброто

състояние на околната ни среда. Това е частта на Европа. Нашата воля за предприемане на действия трябва да е на нивото на предизвикателствата, пред които всички ние сме изправени“.

Урсула фон дер Лайен, Председател на Европейската комисия

Цялата версия на Националния план за възстановяване и устойчивост може да намерите тук:
<https://www.nextgeneration.bg/14>

Източници на информация:

<file:///C:/Users/User/Downloads/BG%20FinalRRP%202022-04-06-08-30.pdf>

<https://www.nextgeneration.bg/14>

https://www.gov.bg/files/common/fev2022/BG%20RRP%20final%20presentation.pdf?fbclid=IwAR2uwmZaeFltI_KrDabsBErUheHDY0sdwg6H4DSlt2nczgDpFyrHY3RiJg8

[file:///C:/Users/User/Downloads/BG%20FinalRRP%202022-04-06-08-30%20\(-TCA-\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/BG%20FinalRRP%202022-04-06-08-30%20(-TCA-).pdf)

<https://www.nextgeneration.bg/14>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32021R2116>

Проект „Подкрепа на предприемачеството в областта на вътрешната преработка на качествени селскостопански продукти в областите Еврос, Хасково, Смолян и Кърджали“ (QUALFARM), е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от национални фондове на страните, участващи в Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014–2020.

Съдържанието на този материал е изцяло отговорност на Сдружение „Съюз за възстановяване и развитие“ и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, Управляващия орган и Съвместния секретариат.